

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет

Кафедра етнології та краєзнавства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРИЧНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ»

для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	032 Історія та археологія
освітній рівень	другий (магістерський)
освітня програма	Історичне туризмознавство
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	<u>денна</u>
Навчальний рік	<u>2021 /2022</u>
Семестр	<u>перший</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>4</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма заключного контролю	<u>екзамен</u>

Викладач:

Кузіна Наталія Вікторівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства

Пролонговано: на 2021/2022 н.р. Кузіна Наталія Вікторівна «20» 08 2021 р.
на 20 /20 н.р. () « » 20 р.

КИЇВ – 2021

Розробники:

Терес Наталія Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства;

Кузіна Наталія Вікторівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства

 проф. Капелюшний В.П.

Протокол № 13 від « 30 » червня 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол № 7 від «26» серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії доц. Терес Н.В.

ВСТУП

1. Мета дисципліни полягає у вивченні студентами науково-методологічних основ історичного туризму як міждисциплінарного навчального курсу; ознайомлення з категоріальним апаратом історичного туризму; отриманні знань щодо досвіду розвитку історичного туризму в Україні; вивчення особливостей використання нерухомих пам'яток історії та культури України в історичному туризмі; виокремленні чинників, що впливають на залучення історико-культурної спадщини до туристично-екскурсійної діяльності; отриманні знань щодо організації історичного туризму як різновиду туристичного бізнесу.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати :

- основні періоди становлення та розвитку історичного туризму в світі та Україні;
- категоріальний апарат наукової дисципліни;
- основні фактори розвитку історичного туризму;
- основні напрямки державної політики з розвитку історичного туризму;
- основні види історико-туристичних маршрутів;
- науково-інформаційне забезпечення історичного туризму;
- економічну та організаційну складову діяльності в сфері історичного туризму.

2. Вміти:

- комплексно аналізувати історичний туристичний потенціал областей, районів, населених пунктів України;
- розробляти екскурсійні маршрути та тури з історичного туризму;
- організувати екскурсійно-туристичну роботу з історичного туризму;
- володіти навичками презентації матеріалів з історичного туризму;
- готувати рекламні продукти з тематики історичного туризму;
- готувати наукові та науково-популярні матеріали з даної тематики;
- застосувати на практиці знання, отримані в процесі навчання

3. Володіти:

- здатністю до абстрактного мислення, аналізу, синтезу;
- вмінням аналізувати інформацію, працювати з науковою літературою;
- методами наукового дослідження щодо вивчення пам'яток історії та культури України.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Курс складається з *двох змістових модулів*.

Перший ознайомлює з системою ключових понять в історико-культурному туризмі; чинниками та етапами формування туристичної галузі в Україні; еволюцією поглядів на роль історико-культурного туризму в сучасному світі та його впливу на економіку країн;

Другий модуль присвячено вивченню системи державного управління туризмом в Україні, дослідженню археологічної, архітектурної, фортифікаційної та замкової спадщини України та практиці її використання у туристичній діяльності в Україні

4. Завдання (навчальні цілі): дисципліни полягають в ознайомленні студентів з предметом, особливостями джерельної бази, основними поняттями та науковими категоріями, які використовуються у процесі викладання дисципліни; забезпеченні цілісних знань про особливості історичного туризму, розкритті наявного потенціалу дисципліни та її перспективних можливостей; вмінні застосувати отриманні знання в туристично-екскурсійній діяльності; виробленні навичок роботи з науковою літературою і комплексом джерел.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1.	Знати основні періоди становлення та розвитку історичного туризму в світі та в Україні.	лекція, семінар, самостійна робота	індивідуальне завдання (реферат)	10
1.2.	Знати категоріальний апарат наукової дисципліни.	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	10
1.3.	Знати основні функції та фактори розвитку історичного туризму.	лекція, семінар, самостійна робота	Контрольна робота з тем ЗМ 1 (тест)	10
1.4.	Знати основні напрямки державної політики з розвитку історичного туризму.	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	15
1.5.	Знати основні види історико-туристичних маршрутів.	лекція, семінар, самостійна робота	контрольна робота з тем ЗМ 2 (тест)	10
1.6.	Знати науково-інформаційне забезпечення історичного туризму; економічну та організаційну складову діяльності в сфері історичного туризму.	лекція, семінар, самостійна робота	індивідуальне завдання (есе)	10
2.1.	Вміти комплексно аналізувати історико-культурний туристичний потенціал областей, районів, населених пунктів України	лекція, самостійна робота	підсумкова контрольна робота (залік)	10
2.2.	Вміти готувати науково-популярні матеріали з даної тематики; розробляти екскурсійні маршрути та тури з історичного туризму; організувати екскурсійно-туристичну роботу з історичного туризму.	лекція, самостійна робота	підсумкова контрольна робота (залік)	10
3.1.	Засвоювати теоретико-методологічну базу та виробляти практичні навички проведення наукових досліджень і групового вирішення проблемних завдань із застосуванням відповідних методів і прийомів наукового аналізу	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	10

	завдань із застосуванням відповідних методів і прийомів наукового аналізу		(екзамен)	
3.2.	Проявляти увагу і толерантність до іншої (й інакшої) думки у процесі інтелектуальної комунікації.	семінар, самостійна робота	усне опитування	5
4.1	Прийняти рішення щодо можливостей застосування результатів і методів курсу у власному науковому дослідженні.			10

СПІВВІДНОШЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІНИ ІЗ ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

РНД (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1.
ПРН (назва)										
ПРН 08. Розширювати актуалізовану базу джерел за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових та археологічних експедиціях тощо.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 11. Використовувати набуті знання для створення та просування історико-культурного туристичного продукту в системі туристичного бізнесу.	+	+	+	+	+	+	+	+		

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.3. – 10 балів/ 5 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 1.5. – 10 балів/ 5 балів.
3. Індивідуальне завдання 1: РН 1.1. – 5 балів/ 3 балів.
4. Індивідуальне завдання 2: РН 1.6. – 5 балів/ 3 балів.
5. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 1): РН 1.2, 3.1. – 10 балів/ 5 балів.
6. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 2): РН 1.4., 3.2 – 10 балів/ 5 балів.

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: екзамен.

6. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 2): РН 1.4., 3.2. – 10 балів/ 5 балів.

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: екзамен.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані за модульні контрольні роботи (у формі тестування); бали, отримані за виконання індивідуальних завдань; бали, отримані за роботу на семінарських заняттях).

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулів. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 – 5, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 6 – 12.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Змістовий модуль 1 Історичний туризм: концептуальні засади та політика просування			Змістовий модуль 2 Історичний туризм в Україні: основні напрямки розвитку			Підсумковий контрольна робота / залік
30 залікових балів (максимум)			30 залікових балів (максимум)			
Самостійна робота (виконання індивідуального завдання)	Семінари	Модульний контроль	Самостійна робота (виконання індивідуального завдання)	Семінари	Модульний контроль	
10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється під час семінарських занять, оцінювання індивідуальних завдань (реферат, есе), модульних контрольних робіт, підсумкової контрольної роботи.

Упродовж семестру оцінюється робота студента *під час кожного семінару* (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість отримати від 1 до 5 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 2 бали;
- логіка викладення 1 бал;
- використання основної і додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Виконані індивідуальні завдання (реферат та есе) студент подає викладачеві не пізніше ніж за два тижні до проведення модульного контролю з відповідного Змістового модулю, зокрема, **Індивідуальне завдання 1** (орієнтовно до 15 жовтня) і **Індивідуальне завдання 2** (орієнтовно до 25 листопада).

Критерії оцінки **Індивідуального завдання 1 (реферат):**

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 9-10 балів;
- обґрунтоване розкриття проблеми 7-8 балів;
- тема розкрита неповно 5-6 балів;
- реферат суто компілятивного рівня 3-4 бали;
- розкритий лише окремий аспект 1-2 бали.

Теми рефератів викладач пропонує студентам на першому семінарському занятті (орієнтовно перша декада вересня).

Критерії оцінки Індивідуального завдання 2 (есе):

1. глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 9-10 балів;
2. обґрунтоване розкриття проблеми 7-8 балів;
3. тема розкрита неповністю, обмежена джерельна база та обґрунтування 5-6 балів;
4. робота переважно компілятивного рівня 3-4 бали;
5. розкритий лише один окремий аспект теми 1-2 бали.

Тематику есе викладач пропонує студентам на першому семінарському занятті модулю (орієнтовно остання декада жовтня).

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться *модульні контрольні роботи (МК)*, зокрема, **Контрольна робота ЗМ1** (остання декада жовтня) і **Контрольна робота ЗМ2** (остання декада листопада).

Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі. Тест містить 20 тестових завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 0,5 бала. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за МК – 10 балів. Студент, який не виконав вимоги по самостійній роботі, не допускається до складання МК, і даний модуль йому не зараховується.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Екзаменаційний білет містить два завдання, кожне з яких оцінюється в 20 балів. Критеріями оцінювання відповіді є:

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	19-20
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	16-18
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання	13-15
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки	10-12
Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми	7-9
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу	4-6
Відповідь має значні помилки	1-3

Умовою допуску до екзамену є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до екзамену – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Екзамен	Підсумкова оцінка
Мінімум	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій, семінарських занять та самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин		
	Лекції	Семінари	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Історичний туризм: концептуальні засади та політика просування			
Тема 1. Історичний туризм: теоретико-концептуальне обґрунтування	2	-	8
Тема 2. Історико-культурна спадщина як основа історичного туризму	2	2	8
Тема 3. Міжнародний досвід з розвитку історичного туризму	2	2	8
Тема 4. Досвід становлення та розвитку історичного туризму в провідних туристичних країнах світу	2	-	8
Тема 5. Історичний туризм в державній політиці України	2	-	8
Модульна контрольна робота	2	-	-
Змістовий модуль 2. Історичний туризм в Україні: основні напрямки розвитку			
Тема 6. Пам'ятки археології як туристичні об'єкти	2	2	8
Тема 7. Історико-культурна спадщина давньої Русі та її використання туристичній діяльності	4	2	10
Тема 8. Фортеці, замки як об'єкти історичного туризму	4	2	10
Тема 9. Монастирі як об'єкти історичного туризму	2	2	8
Тема 10. Палаци і парки України в системі історичного туризму	2	2	8
Тема 11. Військово-історичний туризм: головні об'єкти і маршрути військової історії	4	-	8
Тема 12. Історія науки і техніки в Україні в системі історичного туризму	2	-	8
Підсумкова модульна контрольна робота	2		
Разом	34	16	100

Загальний обсяг 150 год., в тому числі:

Лекцій – 34 год., семінари -16 год., самостійна робота – 100 год.

9. Рекомендована література:

Основна:

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методики аналізу, термінологія, районування: Монографія. К.: ВПЦ «Київський університет», 2001. 395 с.
2. Білоус В.І. Садово-паркове мистецтво. Коротка історія розвитку та методи створення художніх садів. К.: Науковий світ, 2001. 299 с.
3. Забудова Києва доби класичного капіталізму, або Коли і як місто стало європейським / За заг. ред. М. Б. Кальницького. К.: Сидоренко В. Б., 2012. 359 с.
4. Історія Києва: від княжої доби до сучасності. Збірник документів і матеріалів. Навчальний посібник / За заг. ред. А.П.Коцура, В.Ф.Колесника, Н.В.Терес. К.: Книги-XXI, 2005.
5. Кальницький М., Киркевич В., М. Грицик М. Київ: Туристичний путівник. К.: 2001. 230 с.
6. Концепція Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року [Електрон. ресурс] / Офіційний сайт Державного агентства України з туризму та курортів. Режим доступу : <http://www.tourism.gov.ua/ua/25020/26439/>
7. Лесик О. В. Замки та монастирі України. Львів: Світ, 1993. 176 с.
8. Павленко Ю.В. Нарис історії Києва. К.: Фенікс, 2003. 480 с.
9. Положення про Державне агентство України з туризму та курортів затверджене Указом Президента України від 12 травня 2011 року № 444/2011 [Електрон. ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/444/2011>
10. Положення про Міністерство інфраструктури України затверджене Указом Президента України від 12 травня 2011 року № 581/2011 [Електрон. ресурс] / Офіційний сайт Президента України. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/ru/documents/13569.html>
11. Роглев Х.Й., Бошицький Ю.Л., Голубаха І.А., Мінін Г.Б. Легендарні села України. К.: Книга, 2009. 256 с.
12. Рутинський М. Й. Замковий туризм в Україні. Географія пам'яток фортифікаційного зодчества та перспективи їх туристичного відродження: Навч. посіб. К.: Знання, 2007. 432 с.
13. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія / Т.І. Ткаченко. 2-ге вид., допов. К., 2009. 436 с.
14. Третяк К.О. Київ: Путівник по зруйнованому місту. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: ВПЦ «Київський університет», 2001. 200 с.
15. Федорченко В. К. Історія туризму в Україні : навч. посіб. К. : Вища шк., 2002. 195 с.
16. Compendium of Tourism Statistics – 2013 edition [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://statistics.unwto.org/en/publication/compendium-tourism-statistics-2013-edition>.

Додаткова:

1. Аніпко Н.П. Військово-історичний туризм в середньовічних замках та фортецях України/ Н.П Аніпко // Науковий вісник Чернівецького університету. Вип.744-745: Географія. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2015. С. 83-85.
2. Боровський Я.Є. Походження Києва. Історіографічний нарис. К.: Наукова думка, 1981. 152 с.
3. Голиборода І. Перспективи розвитку історико-військового туризму на Львівщині. [file:///C:/Users/Usr/Downloads/VLNU_Mv_2012_29\(2\)_8.pdf](file:///C:/Users/Usr/Downloads/VLNU_Mv_2012_29(2)_8.pdf)

4. Каднічанський Д. Історична спадщина УПА і туризм // Географія і туризм Європейський досвід. Мат. III Міжнарод. конф. 9-10 жовт. 2009 р. Львів, 2009. С. 63-66.
5. Корнієнко В.В. Методика використання в туризмі пам'яток етнічної історико-культурної спадщини України // Етнічна історія народів Європи: Збірник наукових праць / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Вип. 21. К., 2006. С. 119-124.
6. Котелюк Н. Туризм як одна із пріоритетних галузей розвитку депресивних регіонів України // Нова педагогічна думка. 2012. № 4. С. 103-106.
7. Лосицький Ю.Г. До питання архітектурних копій у відтворенні Національного архітектурного спадку // Спадщина. Офіційний інформаційний ресурс Науково-дослідного інституту пам'яток охоронних досліджень Міністерства культури України.- [Електронний ресурс]. - <http://www.spadshina.org.ua/index.php?SID=32&itemID=38>
8. Маньковська Р.В. Туризм як складова сучасної культури України (на прикладі археологічних пам'яток Півдня України) // Красзнавство. 2006. № 1- 4.
9. Михайлишин О.Л. Палацово-паркові ансамблі Волині другої половини XVIII – XIX ст. К.: НДІ теорії та історії архітектури та містобудування, 2000. 234 с.
10. Пустиннікова І.С., Беспалова Н.Ю. Середньовічні замки Європи. Ілюстрована енциклопедія. Харків: Міко-Сервіс, 2010. 160 с.
11. Richards, Greg (1996). Production and consumption of European Cultural Tourism. Annals of Tourism Research. Tillburg University Press. http://www.tourism-research.com/cultural_tourism_in_europe.PDF
12. Porter, Benjamin W. and Noel B. Salazar (2005). "Heritage tourism, conflict, and the public interest". International Journal of Heritage Studies (Special issue) 11 (5): 361–370. doi:[10.1080/13527250500337397](https://doi.org/10.1080/13527250500337397).
13. Winter, T. (2007). Post-Conflict Heritage, Postcolonial Tourism: Tourism, Politics and Development at Angkor. Routledge.